NUMMER 10 | DECEMBER 2022

PDN
Pensioenfonds DSM Nederland

PDN MAGAZINE

De overgang naar een nieuw pensioenstelsel

Zorgvuldig alle eindjes in het proces aan elkaar knopen

Met vertrouwen de toekomst in

INHOUD

06 DE OVERGANG NAAR EEN NIEUW PENSIOENSTELSEL
Zorgvuldig alle eindjes in het proces aan elkaar knopen

04 WET TOEKOMST PENSIOENEN

Wat is de stand van zaken?

.

11 VROEGER OF LATER

Nelly Meys en Simone Reijnders over een pensioen dat goed is geregeld.

14 KENNISMAKEN MET PIET MOLENAAR

Nieuwe operationeel bestuurder PDN.

20 DE PENSIOENREIS VAN GEERT JAN NIEBOER

Van DSM naar natuurinclusief agrarisch familiebedrijf.

08 RESULTATEN DEELNEMERS-ONDERZOEK

16 PDN NEEMT JE MEE NAAR... DSM TWILMIJ

23 BROODJE AAP PENSIOEN

24 COLUMN DE REALITEIT VAN ONZEKERHEID

Niet blijven hangen in het bekende en vertrouwde, maar juist steeds nieuwe stappen zetten. Dát brengt je verder, vertelt Geert Jan Nieboer in het artikel 'De pensioenreis van' in dit magazine. Een motto dat niet alleen past bij deze oud-DSM'er, maar ook heel goed bij de tijd waarin we nu zitten als pensioenfonds. Politiek Den Haag buigt zich over de nieuwe Wet toekomst pensioenen, die veel veranderingen met zich meebrengt. Zowel voor jou als deelnemer of gepensioneerde, als voor ons als fonds. Er moeten belangrijke keuzes worden gemaakt en de uitvoering van het nieuwe pensioenstelsel wordt voorbereid.

NIEUWE STAPPEN

In deze editie van PDN Magazine nemen we je mee in de actuele ontwikkelingen rond het aankomende nieuwe pensioenstelsel en in ontwikkelingen binnen PDN. Zo spraken we met Petra de Bruijn, de nieuwe onafhankelijk voorzitter van de regiegroep die werkt aan het proces rond alle veranderingen die volgen op de nieuwe wet. Wie is zij? Wat is haar rol? En waaraan werkt de regiegroep? Ook maak je kennis met Piet Molenaar, kersvers operationeel bestuurder van PDN. Hij vertelt over zijn achtergrond en over de mooie grote uitdagingen binnen PDN waarin hij een rol mag vervullen.

Peter Zegwaart vertelt over het deelnemersonderzoek dat we hielden over de contractkeuze die op stapel staat om het nieuwe pensioenstelsel te kunnen uitvoeren. We zijn heel blij met de respons op dit onderzoek. De resultaten geven inzicht en richting. Waarop we vooral ook trots zijn, is dat onze deelnemers aangeven dat ze vertrouwen hebben in PDN. Dat geeft ons weer het vertrouwen dat de nieuwe stappen die wij de komende tijd gaan nemen ons verder brengen.

Veel leesplezier,
Babette, Karin, Monique & Mark

Bezoek onze PDN-website voor uitgebreide informatie over jouw pensioen. Kijk wat er voor je is geregeld en wat je zelf kunt doen, voor nu en later.

Scan de QR-code en ga rechtstreeks naar de website van PDN.

Vraag en antwoord rond het verwachte nieuwe pensioenstelsel

Alfred Kool

Het is je vast niet ontgaan: er wordt volop gesproken over de nieuwe Wet toekomst pensioenen. Niet alleen in Den Haag, bij PDN en binnen DSM Pension Services (DPS) is het een hot topic waarover veel valt te zeggen. Ook 'gewoon' bij de koffieautomaat, op de werkvloer, in onze eigen huiskamers en bij de kapper houdt het veel mensen bezig. Wat is de stand van zaken rond het nieuwe stelsel? Wat zijn de grootste verschillen ten opzichte van hoe we het nu doen? En waar kun je terecht voor meer informatie? Alfred Kool, communicatieadviseur bij DPS en al jarenlang actief in de pensioenwereld, geeft antwoord op die vragen.

Wat is de stand van zaken rond het nieuwe pensioenstelsel?

Alfred: "In 2019 is er een akkoord gesloten op hoofdlijnen. Dat was de eerste stap naar een nieuw pensioenstelsel voor Nederland. Pas daarna begon de uitwerking van dat akkoord in een nieuwe wet. Die wet moet leiden tot de overstap naar het nieuwe stelsel. Dat gebeurt naar verwachting per 1 januari 2027. Eerst moet de Tweede Kamer de nieuwe Wet toekomst pensioenen goedkeuren. Die besluitvorming duurt langer dan verwacht, omdat er bij verschillende partijen nog veel vragen zijn. De Kamer gaat nu alle artikelen van de wet nogmaals bespreken en waar nodig aanscherpen. Als daarna dan - mogelijk nog vóór de kerst - de Tweede Kamer akkoord is, gaat de wet naar de Eerste Kamer. Is de wet daar ook doorheen, dan weten we precies waaraan we toe zijn en kunnen we concreet aan de slag met de verdere voorbereidingen voor invoering van het nieuwe stelsel. Bij PDN benutten we de tussenliggende tijd om alle benodigde voorbereidingen te treffen. Zo hielden we recent een onderzoek onder onze deelnemers om te achterhalen welke pensioenregeling in het nieuwe stelsel het best aansluit bij hun wensen (zie artikel hierover op pagina 8 in dit magazine). Ook werkt een speciaal daarvoor in het leven geroepen regiegroep aan de systemen en stappen die nodig zijn voor de uitvoering van het nieuwe stelsel. Daarover vertelt Petra de Bruijn meer in dit magazine."

Waarom hebben we een nieuw stelsel nodig? En wat zijn de grootste verschillen met de manier waarop we het nu in ons land hebben geregeld?

"Het nieuwe stelsel komt er om het pensioensysteem in Nederland, dat internationaal al jaren wordt beschouwd als één van de beste ter wereld, toekomstbestendig te maken", zegt Alfred. "We hebben een stelsel nodig dat beter aansluit op de veranderende arbeidsmarkt en dat beter kan meebewegen met schommelingen in de economie. Het huidige stelsel is zelf een beetje aan pensioen toe. Het past steeds minder bij de ontwikkelingen in onze maatschappij. In het nieuwe pensioenstelsel verdwijnen de huidige, relatief ingewikkelde rekenmethoden, bepalende dekkingsgraden en voorgeschreven buffers.

> "Het nieuwe pensioenstelsel sluit straks beter aan op de arbeidsmarkt en kan makkelijker meebewegen met veranderingen in de economie"

Daardoor kunnen we pensioenen straks sneller aanpassen als de economische situatie daartoe aanleiding geeft. Liefst omhoog, maar het kan ook omlaag. Door de strenge regels in het huidige systeem konden we de pensioenen al jaren niet verhogen (indexeren). Dat wordt straks een stuk makkelijker. Tot nu toe werken we met een pensioenregeling die uitgaat van een toegezegde pensioenuitkomst, ofwel een pensioen gebaseerd op de hoogte van je gemiddelde salaris. Heb je zoveel jaren gewerkt, dan krijg je daarna levenslang een toegezegd pensioen. In het nieuwe stelsel stappen we over naar een zogenoemde premieregeling. Daarbij is de hoogte van het pensioen niet meer het uitgangspunt, maar de ingelegde premie. Medewerker én werkgever dragen premie af en daarmee gaat het pensioenfonds beleggen. Afhankelijk van de contractkeuze die we als fonds straks maken, deel je als deelnemers meer of minder risico's met elkaar, en maak je wel of niet je eigen keuzes in beleggen."

Waar kun je terecht als je meer wilt weten of vragen hebt?

"Natuurlijk kun je altijd bij PDN terecht voor specifieke vragen over jouw pensioen(opbouw)", geeft Alfred aan. "Ook in dit magazine en op onze site houden we je zoveel mogelijk op de hoogte. Neem daarnaast vooral een kijkje op de websites www.onsnieuwepensioen.nl en www.pensioenfondsen.nl. Onsnieuwepensioen.nl is een initiatief van vakbonden, werkgeversorganisaties, pensioenuitvoerders en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Pensioenfondsen.nl is gemaakt door alle pensioenfondsen van Nederland samen. Op die twee sites vind je antwoorden op alle vragen die je hebt over het nieuwe stelsel, over het waarom en hoe én over hoe zaken geregeld zijn en worden. Op pensioenfondsen.nl vind je ook vier belangrijke stellingen en toelichting daarop. Verhelderend, geruststellend en informatief. Tot slot kun je ook terecht op www.mijnpensioenoverzicht.nl. Daar vind je al jouw opgebouwde en verwachte pensioenbedragen terug, inclusief AOW."

"Er moet nogal wat gebeuren in deze transitie. Het is belangrijk dat je goed overziet wát er moet worden gedaan, wanneer en door wie."

Petra de Bruijn

Petra de Bruijn, onafhankelijk voorzitter regiegroep PDN

"Alle eindjes in het proces aan elkaar knopen"

De ingang van de nieuwe Wet toekomst pensioenen betekent voor pensioenfondsen een fikse omslag. Ook voor PDN. Het is een omvangrijke transitie naar nieuwe (administratie)systemen en pensioenregelingen. Op 1 januari 2027 moet die transitie zijn afgerond. Om alle stappen rond het nieuwe stelsel binnen PDN in goede banen te leiden, vormde PDN een regiegroep met daarin vertegenwoordigers van verschillende partijen. Petra de Bruijn is sinds mei onafhankelijk voorzitter van de regiegroep. In dit artikel maken we kennis met haar en kijken we waar we staan.

In de regiegroep zitten twee mensen namens de werkgever, twee namens de vakorganisaties en drie namens PDN, namelijk een vertegenwoordiger van de gepensioneerden, een vertegenwoordiger van de actieve deelnemers en iemand die is voorgedragen door de werkgever. De drie groepen hebben ook allemaal een eigen adviseur. Met Petra heeft de regiegroep nu ook een onafhankelijk voorzitter.

Meer dan twintig jaar in de pensioenen

"Ik ben van huis uit HR-manager en zit al meer dan twintig jaar in de pensioenen. Ik was en ben bestuurder in enkele pensioenfondsen, onder meer in het pensioenfonds voor de meubelindustrie en het pensioenfonds voor zorg en welzijn. Ook zit ik in het bestuur van de Pensioenfederatie. Daarnaast doe ik cao-onderhandelingen. De wereld van pensioenen is mij dus zeker niet vreemd. Het onderwerp is voor mij ook niet nieuw, de setting bij PDN wel. Ik vind het mooi en waardevol dat ik in de overgang naar het nieuwe stelsel een rol kan spelen voor PDN."

Contact met alle partijen

Petra is dus 'onafhankelijk voorzitter' van de regiegroep. Waarom is dat belangrijk? "Er moet nogal wat gebeuren in deze transitie. Het is belangrijk dat je goed overziet wát er moet worden gedaan, wanneer en door wie. Mijn rol is het proces begeleiden en in goede banen leiden: efficiënte meetings houden, planningen goed volgen, kijken waar de kritieke punten liggen en daarop sturen. Als onafhankelijk voorzitter ben ik niemand iets verschuldigd en heb ik er geen belang bij om wie dan ook te bevoordelen. Ik heb met alle drie de betrokken partijen evenveel contact en knoop zo zakelijk mogelijk alle eindjes in het proces aan elkaar."

Van het ene systeem naar het andere

Het nieuwe pensioenstelsel komt er om een goed werkend systeem te verzekeren voor Nederland. Een stelsel dat beter aansluit op de arbeidsmarkt en dat beter kan meebewegen met veranderingen in de economie. Petra: "Het is heel belangrijk dat je goed kijkt naar hoe je er nu voor zorgt dat je evenwichtig van het ene (huidige) systeem naar het andere (nieuwe) systeem komt. Ik zie dat PDN daarmee heel zorgvuldig bezig is. Ik ervaar het als een prettige organisatie waarin de verschillende betrokken partijen goed met elkaar spreken. Het is een ondernemingspensioenfonds. Daardoor is er veel directe betrokkenheid. Dat is mooi om te zien, want zo kun je ook echt stappen zetten. Wij nemen in de regiegroep geen besluiten, maar we kijken wel steeds naar wat er nodig is, of iedereen de benodigde informatie heeft en hoe de communicatie loopt. Zo houden we regie op het totale proces."

Deelnemersonderzoeken en planningen

De afgelopen tijd hield de regiegroep zich met name ook bezig met het opstellen en afnemen van het deelnemersonderzoek over de keuze tussen twee contractvormen. Een flinke groep deelnemers, gepensioneerden en slapers deden mee aan dat onderzoek (zie ook pagina 8 van dit magazine). Inmiddels zijn de voorbereidingen getroffen voor een onderzoek naar de risicobereidheid van deelnemers. Dat onderzoek volgt waarschijnlijk in januari van volgend jaar. Verder stelde de regiegroep een gedetailleerde planning op met verschillende te nemen stappen in het proces, met daarbij de partijen die werk moeten verzetten en op welk moment. "Er is nog veel werk te doen de komende tijd", aldus Petra. "Als groep proberen we ervoor te zorgen dat processen goed lopen en dat PDN straks de omschakeling naar het nieuwe stelsel zo goed en soepel mogelijk kan maken."

Flinke stappen vooruit in duurzaamheid

Ook als pensioenfonds nemen we onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Genieten van de oude dag is namelijk pas echt genieten als dat gebeurt in een wereld die goed leefbaar is voor iedereen. Dat oog voor duurzaamheid is een belangrijk onderdeel van onze beleggingsfilosofie en het sluit naadloos aan bij de normen en waarden van DSM.

Wil je weten hoe we dit doen en wat we al bereikten? Scan dan de QR-code en lees in vogelvlucht over onze gehaalde doelen en acties.

Ook extern krijgen we erkenning voor onze ambitieuze duurzaamheidsagenda. **PDN steeg naar de achtste plaats op de VBDO-ranglijst van meest duurzame Nederlandse pensioenfondsen.** Een prestatie om trots op te zijn! Voor meer informatie hierover: bezoek onze PDN-website.

Peter Zegwaart

Deelnemersonderzoek naar voorkeuren nieuw pensioencontract biedt inzichten

“De roep om een stabiele pensioenuitkering klinkt luid”

De aankomende nieuwe pensioenregels brengen een aantal belangrijke keuzes met zich mee. Uiterlijk per 1 januari 2027 moet de pensioenregeling bij PDN zijn aangepast aan deze nieuwe regels. De sociale partners van DSM moeten kiezen tussen twee mogelijke contracten: de solidaire- en de flexibele premieregeling. Waar voelen de deelnemers en gepensioneerden van PDN zich het best bij? PDN en de sociale partners peilden het in een deelnemersonderzoek. De resultaten uit dat onderzoek geven richting en antwoorden. We spraken erover met Peter Zegwaart van Zegwaart Consultancy, die samen met Motivaction het onderzoek verzorgde.

Het deelnemersonderzoek is gehouden in september en oktober 2022. Alle actieve deelnemers, gepensioneerden en slapers van PDN kregen de kans eraan mee te doen. De contractkeuze vormde de achtergrond van de vragenlijst. In de solidaire regeling deel je als deelnemers beleggingsrisico’s met elkaar. Bij de flexibele regeling deel je geen beleggingsrisico’s en maak je meer eigen keuzes in beleggen. Daarom werden deelnemers bevraagd over het wel of niet delen in een gezamenlijke pot, het opbouwen van een buffer én het bepalen van het beleggingsbeleid. Ook kregen ze vragen over hun vertrouwen in PDN.

Respons en resultaten

Peter Zegwaart, marktonderzoeker in hart en nieren en zeer ervaren in het opzetten en uitvoeren van onderzoeken voor Nederlandse pensioenfondsen, is erg te spreken over de respons en de resultaten van het deelnemersonderzoek. “De respons is hoog en de uitkomsten geven een duidelijk, consistent beeld. De resultaten zijn robuust, representatief voor alle deelnemers, gepensioneerden en slapers, en dus zeer bruikbaar.”

We zetten de cijfers en uitkomsten hier op een rij:

- Van de actieve deelnemers deed 22% mee met het onderzoek, van de slapers 10% en van de gepensioneerden 20%. Dat lijkt op het eerste gezicht misschien niet veel, maar voor een marktonderzoek als dit is het juist een erg goed resultaat waaruit je veel kunt opmaken. We noemen dit een robuuste respons en voldoende groot om een statistisch betrouwbaar totaalbeeld te geven van deze groepen.
- Deelnemers, gepensioneerden en slapers hebben vertrouwen in PDN, voelen zich er thuis en zijn vooral tevreden over de informatie die zij van PDN krijgen. Jongere deelnemers staan wat verder af van PDN.
- Het vertrouwen in PDN staat in groot contrast met dat in het nieuwe pensioenstelsel. Veel deelnemers weten niet precies wat het nieuwe stelsel voor hen gaat betekenen en het vertrouwen erin is beperkt.
- Alle groepen willen vooral een stabiele pensioenuitkering. Ze hebben in meerderheid een voorkeur voor een aandeel in de gezamenlijke PDN-pot in plaats van zelf een potje op te bouwen.
- Gepensioneerden willen in meerderheid dat PDN het beleggingsbeleid bepaalt. De DSM-deelnemers hebben een lichte voorkeur om mee te doen aan het vormen van een buffer. Bij de rest van de deelnemers is dat gelijk verdeeld. Bij slapers is er een beperkte meer-

derheid om daaraan juist niet mee te doen.
- Van de vier onderdelen waarover respondenten zich uitspraken, weegt de stabiele pensioenuitkering het zwaarst, op forse afstand gevolgd door de keuze tussen de gezamenlijke PDN-pot en een eigen, individueel potje. De onderwerpen 'keuzevrijheid bij beleggen' en 'de buffer' zijn voor deelnemers en gepensioneerden minder belangrijk.

Kompas

"Het onderzoek maakt duidelijk wat deelnemers en gepensioneerden van PDN wel en niet willen als het gaat om de onderdelen van de twee contracten", licht Peter toe. "Vooral de roep om een stabiele pensioenuitkering klinkt luid. Dat heeft veel te maken met het beperkte vertrouwen in het nieuwe pensioenstelsel en de onzekere tijden waarin we nu leven. Inflatie, energiecrisis en onrust in de wereld maken dat mensen wat betreft hun pensioen gaan voor zekerheid. Met deze informatie hebben de sociale partners van PDN een duidelijk kompas rondom de opvattingen en voorkeuren van hun achterbannen."

De mensen achter een pensioenfonds

En nu? PDN en de sociale partners nemen de uitkomsten van het deelnemersonderzoek mee in de beslissingen en keuzes rond het nieuwe pensioenstelsel. De resultaten zijn niet leidend, maar zeker wel richtinggevend. Peter: "De resultaten geven PDN een idee over hoe hun deelnemers denken en zich voelen over pensioen. Het laat de mensen achter het pensioenfonds zien. Waar halen ze hun informatie vandaan? Waarover zijn ze onzeker? Hoeveel vertrouwen hebben ze in PDN? En: welke risico's zijn ze bereid om te nemen? Als je hierover meer kennis hebt, helpt dat enorm in het bepalen van je werkwijze en keuzes als pensioenfonds. Ook al volg je uiteindelijk niet helemaal het pad dat je deelnemers zouden bewandelen - als pensioenfonds heb je te maken met meer factoren -, dan nog geeft het je veel inzichten. Oók over hoe je moet communiceren over de keuzes die je maakt. De komende tijd is er nog veel werk te verzetten. Dit onderzoek helpt daarbij."

"Dit deelnemersonderzoek laat de mensen achter het pensioenfonds zien"

Meer weten over het nieuwe pensioenstelsel? Op onze website, in dit magazine en in onze andere communicatiemiddelen houden wij je op de hoogte.

VROEGER OF LATER

Nelly Meys en Simone Reijnders

VROEGER...

Wie: Nelly Meys
Leeftijd: 64
Functie: Manager managerial reporting bij Corporate Accounting
Gaat met pensioen: per 1 januari 2023

Wat kun je over jezelf vertellen?

"Oorspronkelijk deed ik de opleiding tot chemisch laborant, maar ik kwam er al snel achter dat ik dat werk niet echt leuk vond. Ik ging werken bij een technisch bureau. Daar vond ik het werk van 'de jongens van de boekhouding' heel aanspre-kend. Na cursussen op de avondschool kwam ik in financiën terecht bij DSM, en daar bleef ik 47 jaar. Ik had in al die jaren verschillende functies en ik werkte altijd met veel plezier bij DSM. Als ik toe was aan iets anders, dan kon dat altijd. De teams waarin ik werkte, gingen ervoor. Fijne afdelingen, fijne mensen; zo kijk ik terug op mijn carrière bij DSM."

Hoe ziet je pensioendroom eruit?

"Officieel gaat mijn pensioen per januari volgend jaar in, maar dankzij opgespaarde vakantiedagen ben ik al een paar maan-den thuis. Ik dacht vanaf het eerste moment niet veel meer aan mijn werk. Het is heerlijk en goed zo, na al die jaren fulltime werken. Door corona werkte ik de laatste jaren al meer thuis, dus de overgang en het loslaten van de sociale contacten is wat gemakkelijker dan normaal, denk ik. Ik wil nu even geen verplichtingen en niets 'moeten'. Mijn man is ook met pensioen en we zeiden altijd: 'als we met pensioen gaan, dan kopen we een hond en een camper'. Die zijn er allebei, dus we maken nu regelmatig leuke trips. Zuid-Duitsland, Frankrijk, de Wadden-zee; net waar de wind ons naartoe waait. Die vrijheid is fijn."

Wat heb je eraan gedaan om die pensioendroom te laten uitkomen?

"Met het pensioen van DSM heb ik niets te klagen. We kochten ook een paar lijfrentepolissen in ons leven, maar die leveren geen gouden bergen op."

Had je achteraf iets anders moeten doen?

"Nee hoor. Ik zou het niet anders doen. We hebben het goed, want het pensioen bij DSM is goed geregeld."

Welke tips heb je voor Simone?

"Doordat Simone bij DSM Pension Services werkte, weet ze wel hoe de dingen rondom pensioen in elkaar zitten. In het algemeen denk ik wel dat jonge mensen er zich wat meer in mogen verdiepen. Zeker nu de nieuwe pensioenwet eraan komt. Daardoor veranderen er wat dingen die je persoonlij-ke situatie raken. Veel mensen wisselen tegenwoordig nogal eens van baan of worden zzp'er. Het is slim om daarbij ook goed te kijken naar je pensioen. Je kunt wel denken 'ach, dat komt later wel', maar 'later' is vaak te laat om nog echt iets goeds te regelen of op te bouwen."

NELLY:

"Jonge mensen mogen zich wat meer in pensioenen verdiepen. 'Later' is het vaak te laat om nog iets goeds te regelen of op te bouwen."

SIMONE:

"Door mijn werk bij DSM Pension Services weet ik hoe pensioen is geregeld bij DSM"

Simone Reijnders

Nelly Meys

...OF LATER

Wie: Simone Reijnders
Leeftijd: 32
Functie: Senior financial reporting officer bij Corporate Accounting

Wat kun je over jezelf vertellen?

"Ik begon zes jaar geleden bij DSM, bij DSM Pension Services. Daarvóór werkte ik op een accountantskantoor. Twee jaar geleden switchte ik naar Corporate Accounting. Als je aangeeft wat je wilt en zoekt in je werk, dan heb je hier veel mogelijkheden om steeds in uitdagende functies te kunnen werken. Mijn huidige werk bevalt heel goed. Het is hard werken binnen mooie projecten. Ik ben nu net terug van mijn zwangerschapsverlof. Ik kreeg dit jaar mijn tweede kindje. Dat betekent weer even in de ochtendroutine komen en kijken hoe we alles in elkaar passen, maar mede doordat ik ook prima kan thuiswerken, lukt dat allemaal ook wel weer."

Houd jij je bezig met je pensioen?

"Ja. Doordat ik bij DSM Pension Services werkte, weet ik hoe het is geregeld bij DSM. Ook met partnerpensioen bijvoor-beeld, mocht er met mij iets gebeuren. Dat is een fijne gedachte."

Hoe ziet je pensioendroom eruit?

"Ik hoop dat ik me tegen die tijd net als Nelly financieel geen zorgen hoef te maken. Zodat we lekker op vakantie kunnen en leuke dingen kunnen blijven doen, zonder dat je je zorgen hoeft te maken over of je de energierekening wel kunt betalen. Niet meer zoveel 'moeten' en gewoon genieten, daar hoop ik op als ik met pensioen ga."

Wat heb je al gedaan om die pensioendroom te laten uitkomen?

"Wij hebben naast onze pensioenopbouw ook wel wat extra dingen geregeld. We sparen en beleggen, en we investeren bijvoorbeeld in ons huis in de vorm van isoleren en zonnepa-nelen."

Heb je nog vragen aan Nelly of ga je iets anders doen naar aanleiding van dit interview?

"Niet echt. Het scheelt natuurlijk dat ik wat meer van pen-sioenen weet door mijn vorige functie. Het is allemaal goed geregeld."

Piet Molenaar nieuw operationeel bestuurslid beleggingen PDN

“We voelen een enorme verantwoordelijkheid om het naar de toekomst toe zo goed mogelijk te regelen”

Piet Molenaar (60) is sinds 1 september operationeel bestuurslid beleggingen van PDN. Het bestuur heeft nu twee operationeel bestuurders. Ook Eiko de Vries vervult deze rol, maar dan met andere aandachtsgebieden. Piet is voorzitter van de commissie beleggingen en in het bestuur eerstverantwoordelijke voor alle beleggingsaspecten van PDN. We spraken hem over zijn achtergrond en ervaring, over de toekomst van PDN en over het pensioenstelsel in Nederland.

Piet, getrouwd en inmiddels “volwassen kinderen met een eigen leven”, woont in Alphen aan de Rijn. Voor PDN reist hij met plezier naar Heerlen, waar hij drie dagen in de week werkt als operationeel bestuurder. Hij heeft ruime ervaring als bestuurder en toezichthouder in de pensioensector en in uiteenlopende financiële functies in de financiële sector.

Uitdaging

Piet: “Ruim 37 jaar geleden begon ik in de financiële wereld, bij banken en brokers. Ik hield me in mijn carrière altijd bezig met pensioenen en pensioenfondsen. In 1996 ging ik als zelfstandig adviseur en interimmer werken in de pensioen- en financiële wereld, met een uitstapje in loondienst bij Allianz Global Investors als fiduciair beheerder. Sinds 2016 ben ik adviseur, toezichthouder en bestuurder bij pensioenfondsen, en dan met name aan de beleggingskant en in financieel beheer. Deze wereld past bij mij. Ik vind het mooi om een rol te spelen binnen PDN. Zeker in deze tijd, met de invoering van de nieuwe Wet toekomst pensioenen die eraan komt. Het is een grote uitdaging, ook voor het pensioenfondsbestuur, om alles wat tot nu toe is opgebouwd binnen het pensioenfonds goed mee te nemen. Het gaat om een aanzienlijke operatie die zorgvuldig moet verlopen.”

De toekomst van PDN

Een ander onderwerp waarover Piet zich de komende tijd met het bestuur buigt, is de vraag hoe het pensioenfonds van DSM er in de toekomst zal uitzien. “DSM verandert in rap tempo en het concern stootte veel activiteiten af. Dat betekent dat er vanuit DSM Nederland straks nog maar zo’n 1.800 medewerkers in het pensioenfonds overblijven. De rest van de medewerkers, zo’n 4.000, zitten dus bij voormalige DSM-bedrijven. Dan rijst de vraag: moet het fonds nog wel ‘het pensioenfonds van DSM’ zijn? Of moeten we het pensioenfonds zodanig ombouwen dat we het pensioenfonds zijn voor al die voormalige DSM-onderdelen? Dat zijn cruciale vragen die we de komende jaren onderzoeken. Niet alleen als fonds, vooral ook met de aangesloten ondernemingen. Natuurlijk doen we dat altijd met het belang van deelnemers en gepensioneerden voorop. We voelen een enorme verantwoordelijkheid om het voor hen naar de toekomst toe zo goed mogelijk te regelen. Dat geldt ook voor mijzelf. Al heb ik geen ‘DSM-bloed’, ik voel me zeer verbonden met alle belanghebbenden bij het fonds.”

Complexe puzzel

Al met al duikt Piet als nieuw bestuurslid de komende tijd in een leuke en complexe puzzel. “Complex én heel belangrijk. We hebben het goed geregeld bij PDN en in Nederland. Dat moeten we bewaken en we moeten er zuinig op zijn. Toch zijn we ook niet blind voor de veranderingen die gaande zijn in de wereld. Dat er daardoor ook zaken moeten veranderen in ons pensioenstelsel, dat is duidelijk en logisch. We doen het nu vijftig, zestig jaar op dezelfde manier en de beheersbaarheid van het stelsel is lastiger geworden. De economie ziet er bijvoorbeeld anders uit meer mensen wisselen sneller van baan. Daarnaast hebben we deelnemers ook al een tijdje niet kunnen geven wat we ze wel willen geven, als je kijkt naar indexatie. Willen we dat anders kunnen doen, dan moeten we dingen in de spelregels veranderen. Maar dat moet wel zo gebeuren, dat we voor iedereen een pot met geld achter de hand houden om al die toekomstige toezeggingen te kunnen uitvoeren. We gaan zorgvuldig veranderen, samen met alle betrokken partijen, zoals de sociale partners. Eerst komt de nieuwe wet en de uitvoering daarvan, daarna gaan we verder met de toekomst van het fonds. Over alles blijven we continu open communiceren. Via dit magazine, de website, directe communicatie met onze deelnemers en via de podcastserie. Ik heb er heel veel zin in om als bestuurslid een bijdrage te leveren aan de toekomst van PDN.”

“Al heb ik geen ‘DSM-bloed’, ik voel me zeer verbonden met alle belanghebbenden bij het fonds”

Meer weten?

Luister ook de podcast met Piet Molenaar. Daarin vertelt hij meer over zijn rol en uitgebreid over zijn aandachtsgebied beleggen. Scan de QR-code en ga rechtstreeks naar deze laatste aflevering. Alle afleveringen vind je op www.pdnpensioen.nl.

Piet Molenaar

PDN neemt je mee naar... Twilmij

Wist je dat er meer dan vijftien verschillende werkgevers zijn aangesloten bij PDN? Niet alleen medewerkers van DSM in Nederland bouwen dus pensioen op bij PDN. Ook de medewerkers van de andere aangesloten ondernemingen doen dat. In deze rubriek nemen we je mee naar één van die ondernemingen. Dit keer is dat DSM Twilmij in het Gelderse Stroe. We gaan op pad met site manager Peter Ritskes.

“We zijn klaar voor de toekomst, samen met onze veelzijdige groep mensen”

Onderdeel van DSM, met een lokale look and feel. Zo omschrijft site manager Peter Ritskes ‘zijn’ DSM Twilmij. Sinds 2017 is de producent van premixen voor de diervoerderindustrie onderdeel van DSM. Nu, vijf jaar verder, is de integratie afgerond en kijkt Peter terug op een uitdagende, maar succesvolle tijd. Hij is trots op DSM Twilmij, én op het feit dat ze onderdeel zijn van een groot, toonaangevend bedrijf.

Hoogwaardige diervoeding

“Wij maken premixen voor diervoeder voor koeien, varkens, pluimvee en voor in petfood”, vertelt Peter. “We houden ons bezig met het voormengen van vitamines en mineralen die in diervoeder terechtkomen. Vergelijk het met sportdrankpoeder dat je aanmengt om het vervolgens te kunnen gebruiken om beter te presteren. Hoogwaardige voeding laat dieren beter presteren in termen van groei, gezondheid en productiviteit. Wij dragen daaraan op een efficiënte en duurzame manier bij. Omdat we onderdeel zijn van multinational DSM én de flexibiliteit hebben van een lokale speler, zijn we een interessante strategische partner voor onze klanten. ”

Best heel spannend

Onderdeel zijn van DSM heeft dus zo zijn voordelen, maar de overname in 2017 was voor de medewerkers best heel spannend. Het integratieproces verliep de afgelopen jaren goed en bracht ook veel uitdagingen met zich mee. Peter kan er inmiddels een boek over schrijven. “DSM Twilmij was in 2017 een relatief klein MKB-bedrijf met zo’n 75 medewerkers. Inmiddels zijn we gegroeid naar rond de 100 mensen. We zijn actief in Nederland, Duitsland en Scandinavië. De stap van een kleine MKB’er naar een zelfbewuste organisatie die veiligheid in het werken centraal stelt, betekende een cultuuromslag. Dat vraagt wat, zowel van leidinggevenden als van medewerkers op de vloer. Die omslag pakten we zorgvuldig aan en gaven we de tijd.”

Volwaardig onderdeel worden

Peter en zijn collega’s werkten op verschillende vlakken aan verandering, verbetering en volwaardig onderdeel worden van DSM. Er was veel aandacht voor veiligheid, veiligheidsbesef, de eigen cultuur, de manier van werken, arbeidsvoorwaarden, procedures, systemen, risico-analyses en interne audits. En natuurlijk voor de eigen medewerkers, die mee richting gaven aan het integratieproces.

Peter is enorm trots op het resultaat en op waar DSM Twilmij nu staat. “Ons doel was duidelijk: laten we DSM omarmen en tegelijkertijd onze eigen look and feel behouden. De mensen hier kiezen om een bepaalde reden voor DSM Twilmij, en dat is óók vanwege het lokale en de sfeer. Die hebben we gelukkig ook weten te behouden. Daarnaast voelen onze mensen zich inmiddels ook onderdeel van DSM. We zijn nu waar we willen zijn en hebben ‘het beste van twee werelden’.”

Veelzijdige rol

Hoe Peter het hele traject zelf heeft ervaren? “Positief. Mijn rol is heel veelzijdig en mooi. We hadden hoge pieken en

Peter Ritskes

dalen, maar ik leerde ook weer dat je als mens en als team heel wat aankunt. Om te komen waar we nu staan, moesten we best wat hobbels nemen. We zijn klaar voor de toekomst, samen met onze veelzijdige groep mensen. Ons succes is echt een lokaal succes."

Peter stelt zich voor

Werkgever:

"Ik ben site manager van DSM Twilmij in Stroe. Hiervóór deed ik heel andere dingen. Ik was internationaal consultant en adviseerde daarna grote bedrijven op het gebied van HR. Op de DSM-sites in Delft, Hoek van Holland, Venlo en Stroe hield ik me ook bezig met personeel en organisatie. In 2020 werd ik hier site manager. Heel uitdagend en interessant, zeker rondom de integratie van DSM Twilmij binnen DSM na de overname in 2017. Ik houd me bezig met de optimalisatie van de premixfaciliteit, de veiligheid en gezondheidsaspecten in onze organisatie."

Trots:

"De afgelopen jaren bereikten we mooie dingen bij DSM Twilmij. Daar ben ik heel trots op. De integratie met DSM was een hele klus, maar het ging goed. We profiteren nu van de voordelen van het onderdeel zijn van een grote onderneming en hebben tegelijkertijd onze eigenheid weten te behouden. DSM Twilmij is nog steeds Twilmij, alleen dan binnen DSM."

Eigen pensioen:

"Ik woonde en werkte zeven jaar in het buitenland, in Sydney en Zwitserland. Daardoor zitten er wat gaten in mijn pensioenopbouw. Twee jaar geleden kochten we ook nog een huis. Om die redenen ben ik wel bezig geweest met mijn pensioen. Mijn financieel adviseur verzekerde me dat het pensioen bij DSM goed is geregeld, dus ik maak me er geen zorgen over."

Persoonlijk:

"40 jaar, samen met mijn vriendin, een dochter van bijna 4 jaar."

Betaaldata pensioenen

PDN maakt de pensioenen - met uitzondering van december - op de 27ste van de maand over. Als de 27ste in een weekend valt, dan betalen we de pensioenen eerder uit.

Betaaldata 2022

december 21

Dekkingsgraad PDN

Een belangrijke graadmeter voor de financiële gezondheid van een pensioenfonds is de dekkingsgraad. Het geeft de verhouding aan tussen het vermogen van PDN (pensioenvermogen) en de pensioenen die PDN nu en in de toekomst moet uitbetalen (pensioenverplichtingen). Als de dekkingsgraad bijvoorbeeld 110% is, dan staat tegenover elke € 100 die PDN moet uitbetalen aan gepensioneerden € 110 aan vermogen. PDN maakt de cijfers elk kwartaal bekend op de website.

Onderstaande tabel toont de dekkingsgraad vanaf 2018

Stand per einde	Dekkings-graad	Beleidsdek-kingsgraad	Gehanteerde rente	Rendement (t/m)
2018	105,0%	109,3%	1,3%	-1,8%
2019	104,0%	102,3%	0,7%	12,7%
2020	99,7%	95,5%	0,1%	4,0%
2021	115,5%	108,9%	0,5%	8,2%
Q1 2022	123,1%	112,5%	1,1%	-3,0%
Q2 2022	128,1%	117,5%	2,0%	-11,3%
Q3 2022	132,6%	122,6%	2,6%	-14,9%

Bij beslissingen over toeslagverlening of korten moeten pensioenfondsen gebruikmaken van de zogenoemde 'beleidsdekkingsgraad'. Deze dekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste 12 maandelijkse dekkingsgraden.

Marius Weehuizen en Ton Ancion hebben een nieuwe vereniging van pensioengerechtigden opgericht: de Vereniging van Pensioengerechtigden PDN Het Alternatief - kortweg VPPHA. Meer informatie kunt u vinden op ***www.vppha.nl.***

Geert Jan Nieboer

De pensioenreis van Geert Jan Nieboer

Niet blijven hangen in het bekende en vertrouwde, maar steeds nieuwe stappen zetten. Nieuwe uitdagingen aangaan en nieuwe werelden ontdekken. Dat typeert de loopbaan en het leven van Geert Jan Nieboer. Na 32 jaar en vele mooie functies bij DSM volgde hij zijn hart en zette hij zijn grootste stap ooit. Hij nam afscheid van DSM en stortte zich op de verwezenlijking van een droom: Lubosch Land, een natuurinclusief agrarisch familiebedrijf in Zuid-Limburg.

De heuvels van Zuid-Limburg leiden je langs hoeves, kruisbeelden, vakwerkhuizen en rustige dorpen naar Ransdaal, het thuis van Lubosch Land. Via de omhooglopende oprit kom je aan bij de stal en 6,5 hectare omliggend land. Nog niet zo lang geleden liepen hier nog honderd koeien rond. In mei 2021 kochten Geert Jan en zijn gezin dit voormalig melkveebedrijf. Sindsdien verbouwden ze de stal, openden ze een boerderijwinkel en legden ze een tuinderij aan. Ook is een voedselbos in aanplant, een heel belangrijk onderdeel van Lubosch Land. Met dit bedrijf wil Geert Jan bijdragen aan een transformatie naar duurzaamheid in landbouw en voeding. Een thema dat hij voor zichzelf koos na én ingegeven door zijn jarenlange carrière bij DSM.

Broekie van 23

Hoe ga je van een DSM-carrière naar een agrarisch bedrijf? Geert Jan begint bij het begin. "Toen ik tijdens een studiereis over privatisering in contact kwam met DSM, klikte het meteen. Ik startte er na mijn studie Bedrijfseconomie in 1988 als financieel analist. Een broekie van 23 uit Rotterdam bij het grote, wereldwijd actieve DSM. Ik maakte de bloeiperiode mee, de grote groei met bijbehorende dynamische sfeer. Ik verhuisde naar Limburg. Daar voelde ik me thuis in de heuvels, mede dankzij het Bourgondische karakter."

Van Italië tot India

DSM en Geert Jan was een goede match. Hij had verschillende controller- en managementfuncties, óók in het buitenland. "Bij DSM kun je je hele werkende leven doorbrengen. Ik maakte er mooie tijden mee en richtte me op grote uitdagingen. Zo was er een SAP-implementatie in Italië en pionierde ik in een hectische tijd - de Asian crisis - in Singapore. Ook was ik betrokken bij de grote, uitdagende overname en integratie van Roche Vitamins in Zwitserland én bij de wereldwijde invoering van shared services voor Finance met de start en opbouw van het center in Hyderabad, India. Steeds als ik me afvroeg of ik ging vasthouden wat ik had of verder zou gaan, koos ik voor iets nieuws en - vaak ook letterlijk - voor een nieuwe wereld. Ik geloof erin dat dat je verder brengt als mens. Door steeds weer iets anders te doen, zag en leerde ik veel."

Je hart volgen

Doordat hij overal ter wereld was, zag hij ook hoe de wereld eraan toe is. De planeet en hoe wij ermee omgaan, is iets dat Geert Jan altijd al interesseerde. "Door het vele reizen en wonen in andere landen, zag ik de sporen van de ontbossing en raapte ik plastic op stranden. Maar ook onze eigen schaalvergroting in de landbouw, met de megastallen en intensieve veehouderij, houden me bezig. Daarbij kwam ik op een punt waarop ik me over mijn werkzame leven afvroeg: waar ligt mijn toekomst? Zijn mijn hoofd, hart en handen in balans?"

"Met de komst van corona ging ik daarover nog meer nadenken. Al die gedachten en factoren samen leidden tot een thema dat ik voor mezelf heb gekozen. Een thema waaraan ik de volgende stap in mijn werkzame leven wil wijden: transformeren naar duurzaamheid in landbouw en voeding. In de zomer van 2020 nam ik in goed overleg afscheid van DSM en in mei 2021 kochten we deze boerderij."

Natuurinclusieve boerderij

Op Lubosch Land klopt alles weer voor Geert Jan: zijn hoofd, hart en handen. "Mijn eigen ervaring, vaardigheden en inhoudelijke kennis zet ik samen met een aantal partners in om hier een werkende, natuurinclusieve boerderij te laten ontstaan. Met een tuinderij en een voedselbos, de verwerking en verkoop van voedsel én educatie voor

"Niet vasthouden aan wat je hebt, maar steeds nieuwe werelden ontdekken"

“Ik wil bijdragen aan een transformatie naar duurzaamheid in landbouw en voeding”

bewustwording op het gebied van duurzame landbouw en voeding. Wat wij hier doen, doen we samen én willen we delen en uitdragen. We verzetten al veel werk. We verbouwden de stal, de eerste groenten en bloemen groeien en bloeien én in het voedselbos plantten we zesduizend boompjes om de eerste lijnen uit te zetten.”

Een ander ritme

Het mooie doel van Geert Jan heeft tijd nodig. “Het heeft geen zin om een strakke projectplanning te maken met KPI’s en te behalen resultaten. We zijn afhankelijk van de conditie van de bodem, het weer en de extremen die we tegenwoordig kennen in het klimaat. Slaan gewassen aan? Overleven jonge boompjes een warme zomer? Dit bedrijf opbouwen, heeft veel tijd en aandacht nodig. Dan ontstaat hier iets heel moois.”

En misschien... was dat altijd al wel de bedoeling. Geert Jan’s achternaam, Nieboer, doet op het eerste gezicht vermoeden dat hij geen boer is of zou willen zijn (niet-boer). Maar het betekent óók ‘nieuwe boer’. En dát is precies waarop hij zich de komende tijd richt: het nieuwe boeren. Een nieuw leven na een leven bij DSM.

Paspoort Geert Jan Nieboer

Geboren: 23 april 1965
Woonplaats: Wijnandsrade
Getrouwd, 3 kinderen

Loopbaan:

- Financieel analist bij DSM in Heerlen;
- Controller bij Productgroep Caprolactam in Sittard;
- Manager finance & logistics bij DSM Compounds in Turate, Italië;
- Director finance bij DSM Engineering Plastics in Singapore;
- Corporate business controller bij DSM in Heerlen;
- Projectmanager integration bij DSM Nutritional Products in Kaiseraugst, Zwitserland;
- CFO bij DSM Food Specialties in Delft;
- Program director Arjuna & Darwin (finance transformation);
- Tien jaar bestuurslid van PDN;
- Nu bestuurslid bij de burgercoöperatie Land van Ons. Deelnemers kopen landbouwgrond om deze natuurinclusief te beheren en zo de biodiversiteit in Nederland te herstellen en een afwisselend landschap te creëren.

Geert Jan nam in 2020 op 55-jarige leeftijd in goed overleg afscheid van DSM.

Vraag het aan Babette

Kan ik helpen bij de communicatie van PDN?

“Ja, dat kan zeker. Graag zelfs! We vinden het belangrijk om dichtbij jullie te staan. We zetten daarbij alles op alles om de tevredenheid van iedereen te verhogen. We willen dat doen met proactieve, transparante en begrijpelijke communicatie. Want pensioen is al ingewikkeld genoeg.”

Babette Nelissen, communicatieadviseur bij DSM Pension Services

“Om ons daarbij te helpen, maken we gebruik van een communicatiepanel. Dit panel vormt een brede vertegenwoordiging van onze doelgroep, met een goede verdeling in leeftijd en status (gepensioneerd, slaper, actief). Op dit moment bestaat het panel uit twaalf leden. In de regel geven zij twee keer per jaar (online) hun mening over communicatie-uitingen of -middelen van PDN. De panelleden kijken naar de leesbaarheid, de opzet en de ‘look & feel’. Vervolgens komen ze met opmerkingen of met ideeën voor aanpassingen. Gelukkig hoef je als panel niet één mening te hebben, want elke mening telt. PDN gebruikt de terugkoppeling daarna om de communicatie te verbeteren.”

“Dankzij de inbreng van het communicatiepanel hebben we nu al:

- een mooie website;
- duidelijke brieven;
- een gebruikersvriendelijk ‘Mijn PDN Pensioen’;
- leuke pensioenreizen;
- heldere pensioendialogen.

Dat is een resultaat om trots op te zijn.”

“Wil je ook meehelpen om onze communicatie zo begrijpelijk mogelijk te maken? Denk dan mee in het communicatiepanel, want goede en duidelijke informatie over pensioenen is heel belangrijk. Stuur een e-mail naar: communicatieteam.dps@dsm.com.”

Broodje aap pensioen

Vier misverstanden over pensioen

In deze editie niet één misverstand rondom pensioen, maar meteen vier misverstanden. We sluiten daarmee aan op een social media-campagne die afgelopen september startte en die doorliep tot en met 3 november 2022. Het doel hiervan was om bij te dragen aan het vertrouwen in pensioen van pensioenfondsen. De afzenders van de campagne waren ‘de pensioenfondsen van Nederland’, dus ook PDN.

De online campagne richtte zich op alle Nederlanders, maar vooral op mensen vanaf 35 jaar. Via social media probeerden de pensioenfondsen met korte, krachtige boodschappen enkele onjuiste beelden over pensioen uit de wereld te helpen. Wil je hierover meer weten? Kijk dan op www.pensioenfondsen.nl. Daar staat per boodschap een korte verdieping en onderbouwing.

Ook bij PDN vinden we het belangrijk dat je goed op de hoogte bent van wat er voor je is geregeld voor later. Daarom namen we een speciale podcast op waarin we praten over hoe pensioenfondsen in Nederland werken aan dit pensioen voor jou. Aan het woord komen Mark Gerards en Alfred Kool, allebei communicatieadviseurs bij DSM Pension Services. Zij praten over vier onderwerpen (lees: misverstanden):

- Je krijgt levenslang pensioen.
- Pensioenfondsen maken geen winst.
- Je krijgt meer pensioen dan je hebt ingelegd.
- Nederland heeft één van de beste pensioenstelsels in de wereld.

Scan de QR-code en luister naar het gesprek.

Column door Irene van den Berg

Onzekerheid

Mijn lief en ik hebben een meningsverschil over wie er bij ons thuis de optimist is. Ik zie mezelf graag als vrolijke levensgenieter: ik plan mijn leven vol met leuke dingen, zoals borrels, etentjes en tripjes, waarop ik me erg verheug. Maar al die voorpret gaat, moet ik toegeven, soms ook gepaard met een angst voor teleurstelling. En dus houd ik voor iedere vakantie angstvallig de weersvoorspellingen, en de afgelopen jaren ook de coronacijfers, in de gaten.

Mijn man heeft daar niet zo'n last van. Hij is niet zo van de voorpret en accepteert het daardoor ook veel makkelijker als iets niet gaat zoals gepland. "Ik maak me niet druk om dingen waarop ik toch geen invloed heb", zegt hij dan. En dat maakt hem een optimist, vindt hij. Misschien heeft hij wel gelijk: omgaan met onzekerheid is een kunst.

Bij berichten over de Wet toekomst pensioenen moet ik vaak denken aan onze terugkerende discussie. In het huidige pensioensysteem wordt medewerkers zekerheid beloofd. Tenminste, zo ervaren de meesten dat. Ze krijgen een pensioenoverzicht met daarop een concreet bedrag. Dat voelt als een belofte: dit is het bedrag dat je later krijgt. Gegarandeerd.

Maar is zo'n belofte wel realistisch? Net zoals corona of regen een vakantie kunnen bederven, zijn er zaken die je pensioen negatief kunnen beïnvloeden. Denk aan tegenvallende beleggingen, fluctuerende rentes of - wat eigenlijk heel positief is - oplopende levensverwachtingen. Maar het leven kan natuurlijk ook beter uitpakken dan verwacht: de zon schijnt uitbundig of de investeringen doen het goed.

Onder de nieuwe Wet toekomst pensioenen worden pensioenen sneller verlaagd als het tegenzit, maar gaan ze ook vlugger omhoog als het tij meezit. Iedere medewerker krijgt voortaan een overzicht met zijn ingelegde premie plus de pensioenuitkering volgens een paar scenario's. Met zo'n overzicht in de hand kun je meteen ontdekken of je een doemdenker of juist een optimist bent.

Er valt misschien nog wel een belangrijkere psychologische les uit de nieuwe pensioenwet te trekken: liever de realiteit van onzekerheid, dan een illusie van zekerheid. Door te denken in scenario's in plaats van zekerheden, bereid je je psychisch, en wellicht ook financieel, voor op een teleurstelling. Zonder direct van het slechtste uit te gaan.

Wat zou het mij helpen als ik altijd zo in het leven kon staan.

Irene van den Berg is journalist en columnist, met als specialisatie geld en psyche. In haar artikelen onderzoekt zij ons economisch gedrag. Irene schrijft onder meer voor het AD, Radar+ en Psychologie Magazine.

PDN
Pensioenfonds DSM Nederland

Colofon

PDN Magazine verschijnt 2 keer per jaar en is bestemd voor alle deelnemers van PDN. Voor blinden en slechtzienden is een gesproken versie van PDN Magazine kosteloos verkrijgbaar.

Hoofdredactie
Mark Gerards
Eindredactie
Ron van Berkel, Bex*communicatie
Redactie
Karin Grannetia, Monique van Heeswijk, Alfred Kool, Babette Nelissen, Antoinette van der Vorst
Fotografie
Mark Gerards, Jacques Pasmans, stockphoto
Deze editie kwam tot stand met dank aan:
Petra de Bruijn, Alfred Kool, Nelly Meys, Piet Molenaar, Babette Nelissen, Geert Jan Nieboer, Simone Reijnders, Peter Ritskes, Peter Zegwaart
Ontwerp
Perron 9
www.perron9.nl
Druk
arsprintmedia
www.arsprintmedia.nl
Verspreiding
PostNL
Redactieadres
PDN t.a.v. Karin Grannetia
Postbus 6500
6401 JH Heerlen
redactie.pdn@dsm.com
06-25713892
Vragen over je pensioen?
www.pdnpensioen.nl
Of bel/mail naar de Pension Desk
(045) 578 81 00
info.pdn@dsm.com

Aan de inhoud van dit magazine kunnen geen rechten worden ontleend. Bij de samenstelling van dit nummer is de redactie met de grootst mogelijke zorg te werk gegaan. Echter, cijfers en/of informatie kunnen in voorkomende gevallen al tijdens de productieperiode achterhaald zijn. PDN noch DPS aanvaardt enige aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden of het afgaan op de informatie. Rechten kunnen uitsluitend worden ontleend aan het voor de deelnemer geldende pensioenreglement.